

Strandvliet aan de Rijksstraatweg in Duivendrecht 1750-1974¹

door *Ruud P. Siekerman*

afb. 1 Boerderij Strandvliet met zomer/winter- en werkhuis, Rijksstraatweg 110. foto: G.J. Dukker, juli 1968. collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort 120356

Gijsbert Strantwijk, naamgever van Strandvliet

De naam Strandvliet (Strantvliet/Strandvlied/Strantvlied) zal van 1682 of kort daarna dateren. In dat jaar kocht **Gijsbert de David Strantwijk** een bruikweer (pachtboerderij) met huis, (hooi)berg, schuur, bepoting en beplanting, groot 21 morgen en 207 roeden gelegen aan de Amstel in de Groot Duivendrechtse polder. De landerijen lopen van de Amstel tot aan de Duivendrechtse laan.

De boerderij en de landerijen vererven via **Hobbe Strantwijk** naar **Geertruid Strantwijk** die gehuwd was met **Ellart de Weer de Wit** en daarna naar hun zoon **Johannes de Weer de Wit**.

In 1750 wordt, waarschijnlijk door Geertruid Strantwijk en Ellart de Weer de Wit, op hun bezit aan de kant van de Duivendrechtse Laan, een tweede boerderij gebouwd naast de katholieke kerk, eveneens met de naam Strandvliet.

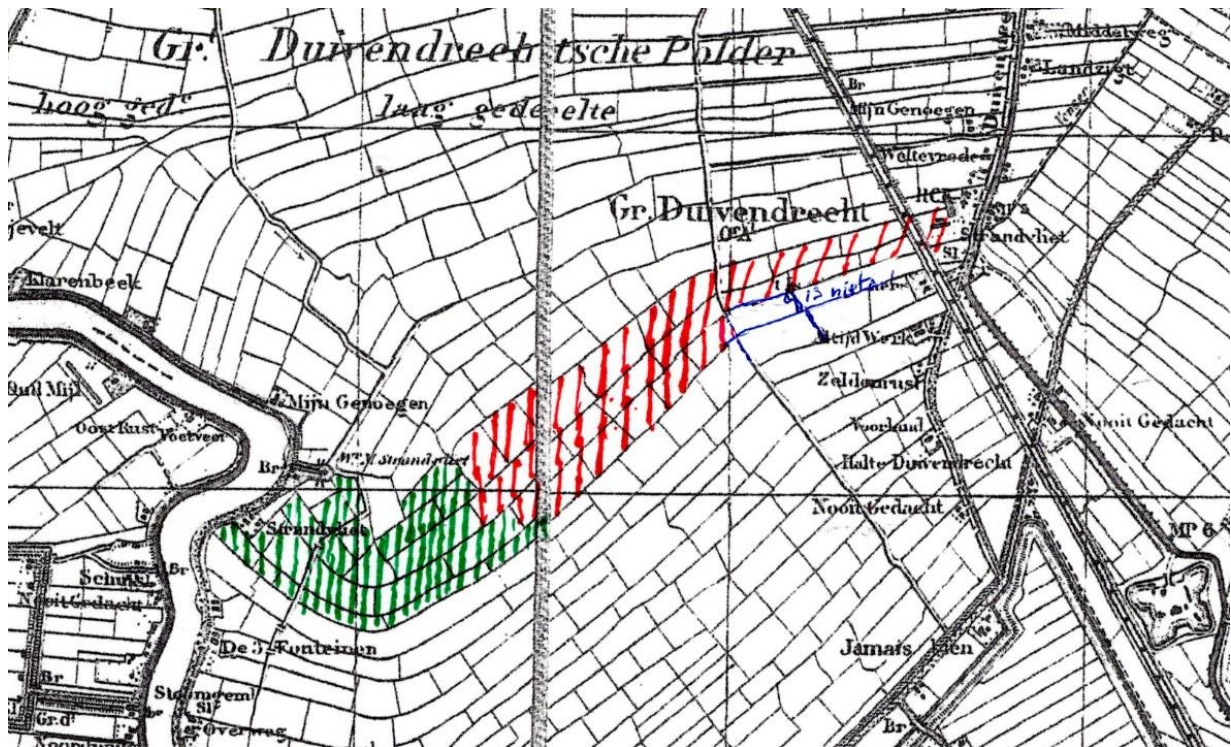
Dit tweede Strandvliet bestond uit een huizing, met stal, schuur, een 6 roeden hooiberg, betimmering, tuin en groot erf.

De beide boerderijen blijven tot in 1790 in handen van **Johannes de Weer de Wit** die in dat jaar de Duivendrechtse boerderij Strandvliet met 37 morgen land (21 kampen) voor fl.

¹ Van dit artikel verscheen een verkorte versie in Dit was ook Duivendrecht deel 2 in *Speuren en Ontdekken* nr. 132, augustus 2022.

12.150,- verkoopt aan **Anthony Kooy** uit Amsterdam. Anthony Kooy krijgt het recht van overpad naar de Amstel van 1 oktober tot 1 april. Hij neemt verder gereedschappen en benodigdheden over: laddertjes tot de zogenaamde schavotten, ladders in de schuur naar de zolder en naar de hooiberg, melkschragen, een melkgalg, twee zoldertjes met op ieder een bankje, een bierstelling voor de keuken, een groot ongeschilderd haardschut in de kelder en een klein blauw geschilderd haardschut, twee grote en twee kleine schragen en een koebrug over de groepen. Dat alles onder de voorwaarde dat hij het accepteerde zoals hij het zou aantreffen.²

Ook wordt geregeld dat de belastingheffing over de boerderijen gesplitst wordt.³

afb. 2 Op deze kaart is getekend hoe het oorspronkelijke bezit van Strandvliet aan de Amstel (groen + rood) sinds 1790 verdeeld is over twee eigenaren. In 1832 was de situatie: in groen Willem Bellaar, eigenaar van Strandvliet aan de Amstel, in rood Joan C. Rente Linsen, eigenaar van Strandvliet in Duivendrecht.
Bewerking auteur.

Anthonij Kooij overlijdt ongehuwd in 1807 en laat de boerderij na met daarbij 37 morgen land. Het geheel wordt getaxeerd op fl. 8.500,-.⁴

Strandvliet vererft naar zijn broer **Marten Kooij jr.**, koopman in Amsterdam. Deze verkoopt op 15 april 1829 'een boerenbruiker genaamd Strandvliet in Duivendrecht' (oud nr. 252, nieuw nr. D 101) aan **Joan Christoph Rente Linsen**, zonder beroep, die op de Herengracht te Amsterdam woont.⁵ De erbij behorende 28 bunder en 87 roe wei- en hooiland worden mede door Rente Linsen gekocht.⁶ Voor de geschiedenis van Strandvliet volgen we verder alleen de eigenaars van deze boerderij.

² Mieke van Dijk, Strandvliet/Strandvlied, in *Speuren en Ontdekken*, jrg. 15 nr. 4, december 1999.

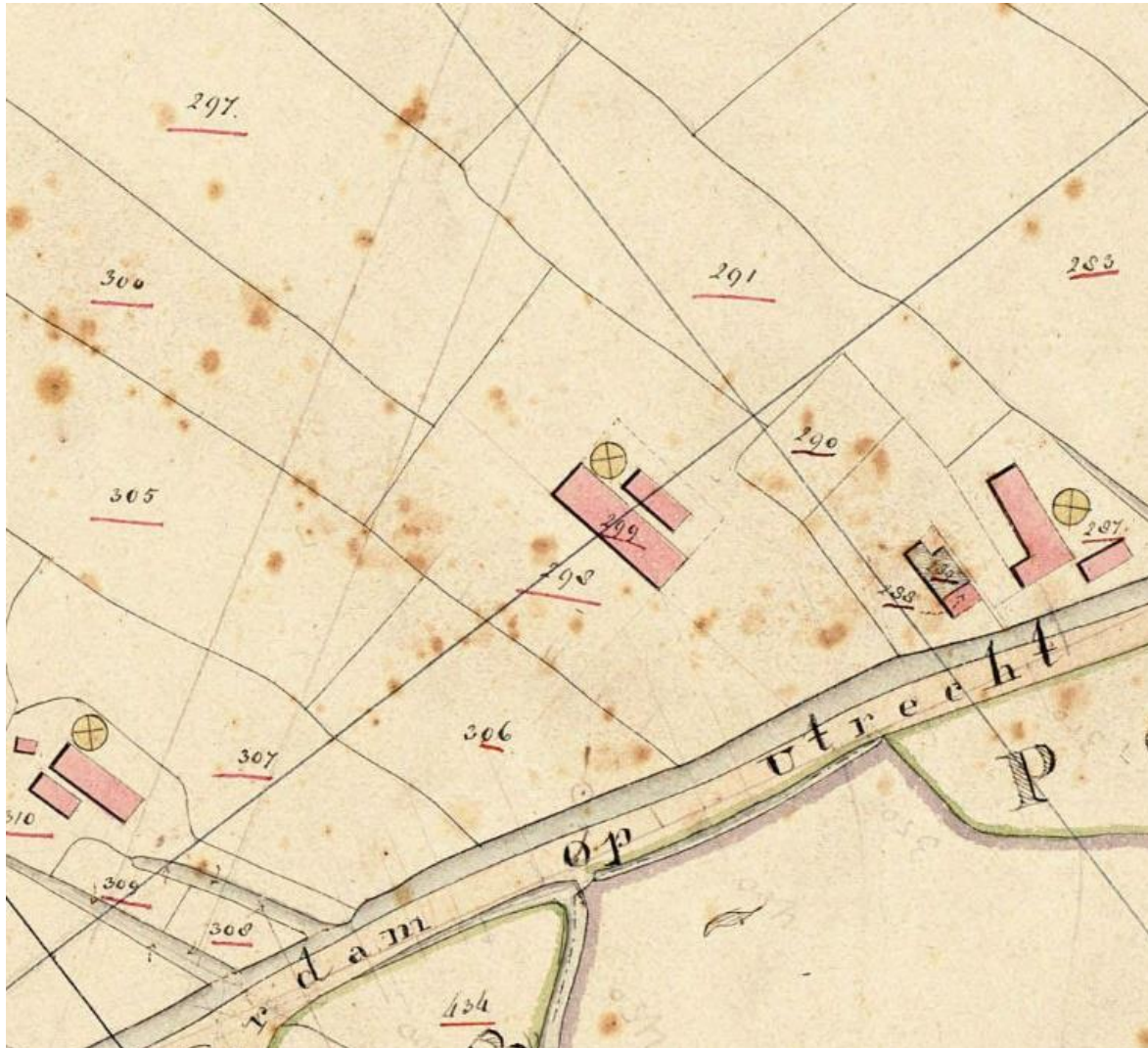
³ SAA, toegang 30013, inv. nr. 9, Archief boerderij Strandvliet, Uitspraak van een rechter betreffende de splitsing van de ordinair verponding ten verzoeken van J. de Weer de Wit en A. Kooy, respectievelijk eigenaars van Strandvliet en van een boerderij in Duivendrecht ook Strandvliet genoemd naast de katholieke kerk, 12 oktober 1790.

⁴ SAA, toegang 5500, inv. nr. 90, fol. 127 taxatie d.d. 3 oktober 1807.

⁵ SAA, toegang 30313, inv. nr. 2, Overgangen gebouwde eigendommen 1812-1830 scan 40.

⁶ SAA, toegang 30313, inv. nr. 1, Overgangen ongebouwde eigendommen 1812-1830 scan 26.

Rente Linsen komen we in 1832 in het nieuw aangelegde kadaster, waar de grondeigenaren in worden geregistreerd, tegen als eigenaar. Rente Linsen werd Luthers gedoopt in juli 1782 te Amsterdam.⁷ Hij was in 1814, 32 jaar oud, te Amsterdam gehuwd met Anna Gelina Voomberg, 19 jaar oud.⁸ Hij woonde in 1846 op de Herengracht bij het Rembrandtplein⁹ en is overleden te Sassenheim in augustus 1855. Hij werd begraven in de Ronde Lutherse Kerk in Amsterdam.

afb. 3 Detail van de kadastrale kaart 1821 sectie B 3e blad. Collectie Noord-Hollands Archief.

Boerderij Strandvliet heeft nr. B 299, het erf eromheen nr. B 298. Rechts van Strandvliet met nr. 289 staat met grijs/blauw de RK kerk, nr. 287 is de Antoniushoeve (toen Kerkplaats geheten). Links met nr. 310 ligt boerderij 't Is niet anders (later adres Zwarte Laantje nr. 1). De twee dunne lijnen die evenwijdig naast elkaar van midden boven naar links beneden lopen geven ongeveer het tracé aan van de later in gebruik genomen spoorlijn Amsterdam-Utrecht. De landerijen die bij Strandvliet horen zijn de twee parallel lopende weren, beginnende met nr. 297 en 300. Het bezit strekt zich verder uit richting de Amstel tot daar waar het bezit van Willem Bellaar begint (zie afb. 2).

Na het overlijden van Rente Linsen wordt zijn weduwe **Anna Gelina Voombergh** in 1857 eigenares. Zij overlijdt in december 1866. Strandvliet vererft in 1867 naar een nicht, **Philippina Constantina Isabella Voombergh** - dochter van Anna's broer Albert Voombergh - gehuwd met Jan Willem van Loon. Wanneer Jan Willem van Loon in 1876 overlijdt wordt

⁷ Internet: Genealogie Voomberg.

⁸ www.wiewaswie.nl, Akteplaats Amsterdam, 30 november 1814 Register 5 fol. 100.

⁹ SAA, Algemeen Adresboek Amsterdam 1846-1847.

Strandvliet verdeeld over hun twee dochters, **Anna Louisa Agatha van Loon en Agnes Henriette Constance van Loon**. Een deel van het weiland wordt afgesplitst. Zij verkopen Strandvliet in 1905 aan **Arie Kannevörff**, veehouder. Hij woonde er met zijn gezin al enige tijd (zie hierna). Al het jaar daarop verkoopt Kannevörff Strandvliet aan **Nicolaas Albert Meursing**. In 1910 is er brand in het werkhuis dat in 1911 wordt herbouwd. Strandvliet wordt in 1914 aan de **Staatsspoorwegen** verkocht die het weer in 1925 verkopen aan twee kinderen van Meursing, **Aalrik Hoite Meursing en Grada Berendina Nicola Meursing**. In 1945 verkopen zij Strandvliet aan de **gebroeders Jan en Gerrit van der Vaart**. Jan overlijdt in 1953. Daarna drijft Gerrit de boerderij met zijn zoon Lammert. Zij zijn de laatste boeren op Strandvliet.¹⁰

Bewoners van Strandvliet voor zover bekend ¹¹

Familie Ruijg

Strandvliet was een pachtboerderij. De eerste pachter die we bij naam kennen is Cornelis Ruijg (Ruig). Hij komt voor in een belastingregister uit 1806 als bewoner van Strandvliet. Het huisnummer 252 werd in dat jaar gewijzigd in wijk D101. Cornelis Ruijg was in oktober 1804 gehuwd met Tewisje Keizer (Keyser). Zij was weduwe van Harm(anus) Helsloot die in 1799 overleden was. Of Helsloot ook al pachter was van Strandvliet, is uit de stukken niet op te maken.¹² Ruijg was zoetemelksboer, d.w.z. de melk van zijn koeien werd uitgevent of er werd kaas van gemaakt. Aan de voorgevel van Strandvliet, zie afb. 1, is dat te zien. De kleine raampjes net boven de grond duiden op de aanwezigheid van een koele kelder waar kaasbereiding kon plaatsvinden.

Cornelis en Tewisje hadden in 1806 drie kinderen en er waren twee werkboden (boerenmeiden, boerenknechten) in dienst. De pacht bedroeg fl. 850,- per jaar en zij bezaten 36 stuks hoornvee (koeien), één bul (stier) en 3 paarden. Er hoorde 35 morgen en 150 roeden hooi-of bouwland bij.¹³

In 1807 hebben zij ook 23 schapen.¹⁴

In 1829 blijkt opnieuw uit documenten dat Cornelis Ruijg (59 jaar, geb. Ouder-Amstel), dan gespeld Kornelis Ruig, nog steeds op Strandvliet naast de pastorie woont. Het huisnummer is dan wijk D250. De naam van zijn vrouw komt in verschillende vormen voor: Mattje Keizer, Mathea Jansen Keizer en ook Teuwisse Keijser. Verder wonen er Hermanus Helsloot, zonder beroep, zoon Hendrik Ruig, zonder beroep, Cornelis Vaandel, boerenknecht, Heintje de Ruiters, dienstbode en Jannetje Blomswaard, zonder beroep. Allen zijn rooms-katholiek.¹⁵ Op 4 januari 1833 overlijdt te Ouder-Amstel de echtgenote van Cornelis, Mathea Jansen Keijser, 72 jaar.

¹⁰ Met dank aan Frans Zwerver die de gegevens uit het kadaster verstrekte.

¹¹ SAA, Bevolkingsregisters en Registers bevolking Ouder-Amstel.

J. Gaasterland en R.P. Siekerman, *Huisnummering Ouder-Amstel, vóór 1806 – ná 1927*, Historische Vereniging Wolfgerus van Aemstel, niet gepubliceerd.

¹² Cartotheek Van Dijk-Stefanski op jaar (Historische Vereniging Wolfgerus van Aemstel, niet gepubliceerd). Gezocht is op Ruijg (Ruig) en Helsloot: o.a. 1804 impost op het trouwen.

¹³ SAA, toegang 5500 inv. nr.79, Staten van ontvangst van verschillende belastingen, op paarden en dienstboden, het hoorgeld en patentbelasting 1806-1807, 1806 digitaal 5500/1.2.7.1.4 scan 24.

¹⁴ Ibidem, inv. nr. 80, 1807, digitaal 5500/1.2.7.1.4 scan 38.

¹⁵ SAA, toegang 5500, inv. nr. 597, Bevolkingsregister nummers 1-305 scan 71 en 72 (jaar 1829), komt voor op D250 (links naast de pastoor op D249).

Idem in toegang 5500, inv. nr. 598, Bevolkingsregister nummers 94-305 scan 70 en 71 (jaar 1829).

Cornelis Ruijg is op 5 april 1840 te Duivendrecht overleden, 70 jaar oud, weduwnaar van Teuwisse Keijzer.¹⁶

Er is ook een register uit de jaren 1846/1847. Het huisnummer van Strandvliet is al sinds december 1843 wijk C241. In Strandvliet drijft dan Jannetje Kampjes, geb. 5 december 1813 te Nijkerk, een veehouderij. Zij is weduwe van Hendrik (Hijn) Ruijg, zoon van de hiervoor genoemde Cornelis Ruijg. De naam van Johanna luidt in de huwelijksakte: Johanna Jansen.¹⁷ Er wonen ook hun kinderen: Mathea, Johannes, Hendrikus, en Adriana. Verder nog Everd Hogeboom en Willem Verwoerd.¹⁸ Er waren in 1843 twee zoons en in 1845 een dochter op jonge leeftijd overleden.

Op 11 augustus 1845 is vader Hendrik Ruijg overleden, oud 39 jaar. In deze acte staat als bijzonderheid dat de achternaam van zijn echtgenote, Kampjes, bij vonnis van de Arrondissements Rechtbank in Amsterdam van 28 mei 1862, gewijzigd is in Jansen.¹⁹

Familie Van Blokland

Het huisnummer C241 geldt nog in 1849. De familie Ruijg-Kampjes(Jansen) moet kort vóór augustus 1849 verhuisd zijn, want op 3 augustus 1849 bevalt op dit adres Gesina de Jong, huisvrouw van Gijsbert van Blokland, van een levenloos kind.²⁰

In 1850 komt de aanzet van een nieuw bevolkingsregister waarin nauwgezet bijgehouden wordt wie waar woont en hoelang. Strandvliet heeft nu huisnummer C229 en Gijsbert van Blokland en zijn gezin staan daar dan ingeschreven.

Zij hebben zes kinderen. Gijsberts vrouw, Gesina de Jong, overlijdt in augustus 1851. Hij hertrouwt in 1852 met Geertruida (Geertrudes) van Nes en krijgt met haar nog minstens zeven kinderen, waarvan er twee slechts enkele maanden oud worden. De familie is rooms-katholiek.

Tijdens hun woonperiode op Strandvliet wordt het huisnummer gewijzigd in C128 (ná 1870). Gijsberts tweede vrouw, Geertrudes van Nes, overlijdt in 1881, Gijsbert zelf in 1886. De laatste twee bewoners, zoon Jacobus van Blokland en dochter Margaretha van Blokland, vertrekken per 1 mei 1887 naar Abcoude.

Familie Kannewörff

De nieuwe boer op Strandvliet is Arie Kannewörff (ook soms geschreven als Kannewerff of Kanneworff) die op 29 april 1887 wordt ingeschreven. Hij is gehuwd met Jannetje Marretje Heineke. Zij zijn Nederlands-hervormd. Tijdens hun woonperiode wordt het huisnummer - het wordt eentonig - gewijzigd in C180.

¹⁶ www.wiewaswie.nl. Een overlijden van Tewisje Keizer is niet gevonden maar zij is waarschijnlijk dezelfde als Mathea Jansen Keijzer.

¹⁷ www.wiewaswie.nl

¹⁸ SAA, toegang 5500, inv. nr. 599, Bevolkingsregister nummers 1-297 (jaar 1846/1847), digitaal 2.2.83.1.4 scan 117, op C241 (links naast de pastoor) komt voor veehouder Jannetje Kampjes.

¹⁹ Alle gegevens over overlijden en de adressen komen van www.wiewaswie.nl.

²⁰ In de overlijdensacte wordt als adres C241 genoemd. Voor de gegevens over Blokland is gebruik gemaakt van SAA, toegang 5500 Bevolkingsregister 1850, inv. nr. 603, digitaal 2.2.8.3.2.4 en ook van SAA, toegang 5500 bevolkingsregister Duivendrecht wijk C 1859-1894, inv. nr. 611, scan 66.

afb. 4 Het echtpaar Kannewörff-Heineke, grootouders van mevrouw H.J. Mul.

Gevraagd: een
boerenknecht,
best melken en rijden, bij A.
KANNEWORFF te **Duiven-**
drecht, dadelijk of met Mei.
Loon f 180 of hooger. Voor beste
behandeling wordt ingestaan.

afb. 5 Advertentie Nieuwsblad van Friesland 6 april 1901. www.delpher.nl

Een Boerenknecht
gevraagd, direct of met half Mei,
goed kunnen melken, tegen hoog
loon, bij den heer A. KANNE-
WÖRFF, te *Duivendrecht,* bij Am-
sterdam.

afb. 6 Advertentie Franeker Courant 23 april 1903. www.delpher.nl

In april 1906 verhuist Kannewörff naar C180a (later E65, later Rijksstraatweg 112). Dit is een huisje links van Strandvliet aan de Rijksstraatweg.²¹

Familie Van der Vaart

Op Strandvliet komt na het vertrek van Kannewörff, Lammert van der Vaart en zijn gezin wonen. Het huisnummer is in mei 1906 E64 geworden. Zij worden op 23 mei 1906 ingeschreven en komen uit Nieuwer-Amstel. Lammert van der Vaart (geb. 1858) is gehuwd met Marretje Kool (geb. 1860). Zij komen er wonen met 8 kinderen en oom Evert Kool. De familie is Nederlands-hervormd.

Kort na hun komst op Strandvliet is er een foto van het gezin gemaakt.

afb. 7 Het gezin van Lammert van der Vaart en Marretje Kool vóór het werkhuis, ca. 1906.

V.l.n.r. Marretje (1900), Jan (1896), Lammert (1902), vader Lammert (1858), Willemijntje Elisabeth (1894), moeder Marretje (1860), Elisabeth Willemijntje (1892), Gerrit (1899), rechts naast moeder staan Klaas (1903) en Stijntje (1901). Particuliere collectie

Tellijsten grondgebruik en veestapel 1921 en 1930

	Telling 25 mei 1921 Bron: SAA 5500 dig. 3.2.16.1.4 scan 69	Telling 6 juni 1930 Bron: SAA 5500 dig. 3.2.16.1.4 scan 198	
Hoeveelheid grond	34 ha 20 are (waarvan 5 ha in Weesperkarspel)	29 ha	gepacht
Paarden	4 boven 3 jaar 2 beneden 3jaar	3 type rij- en tuigpaarden	

²¹ SAA, toegang 5500, inv. nr. 656, huisnummers 1900-1921, digitaal 2.2.8.5.1.4. scan 50.

Springstieren	2	1	
Melk- en kalfkoeien	34	34	
Jongvee	3 boven 1 jaar 8 beneden 1 jaar	4 boven 1 jaar 6(8?) beneden 1 jaar	
Schapen	20 boven 1 jaar 25 lammeren	9 boven 1 jaar 16 lammeren	
Varkens	8 boven 6 weken 7 beneden 6 weken	9 boven 6 weken 1 fokzeug 10 van 6 weken < 60 kilo 9 > 100 kilo	
Kippen	33 in 1921 geboren kuikens 30 oudere kippen	20 kuikens 30 kippen	
Eenden	geen	8 eenden vóór 1930 geboren	

(48) Terstond gevr.
een aankom.
BOERENKNECHT,
goed kunnende mel-
ken, bij de Wed. L. v.
d. Vaart, Duiven-
drecht.

afb. 8 Algemeen Nederlandsch Landbouwblad, 27 februari 1930.

Vader Lammert overlijdt op 27 februari 1928 en moeder Marretje op 19 juni 1930.²²

Terstond gevraagd:
Een aankomend
KNECHTJE,
leeftijd 15 of 16 jaar,
beslist goed kunnende
melken, bij Gebrs. v.
d. Vaart, Duivendrecht
Rijksstraatweg
No. 110.

afb. 9 Algemeen Nederlandsch Landbouwblad, 30 juli 1931.

²² SAA, toegang 5500 inv. nr. 633, Gezinskaarten 1^e serie 1922-1938, L-Z.
Noord-Hollands Archief, Overlijden Lammert van der Vaart 28 februari akte nr. 7.
Noord-Hollands Archief, Overlijden Marretje Kool 20 juni 1030 akte nr. 16.

Hun zoon Gerrit (geb. 1899) huwt op 16 april 1931 in Weesperkarspel met Cornelia van der Woerdt (geb. 1904) en blijft op Strandvliet wonen.²³ Zij krijgen een zoon Lammert (geb. 1935) en een dochter Cornelia (Corrie) (geb. 1937). Zij wonen er met een broer van Gerrit, Jan van der Vaart (geb. 1896) en met oom Evert Kool (geb. 1864).²⁴ Het bevolkingsregister, bijgehouden van 1927 tot 1940, vat deze bewoners van Strandvliet samen in drie achtereenvolgende vermeldingen: L. van der Vaart, de Weduwe Van der Vaart, en de Gebroeders Van der Vaart.²⁵

Gerrit (1896) met zijn vrouw en hun zoon Lammert (1935) met zijn gezin vertrokken na de verkoop van de boerderij ca. 1972 naar Tienhoven waar zij een nieuwe boerderij hadden gekocht.

Cornelia van der Woerdt is overleden op 26 februari 1991 in Tienhoven, 86 jaar.

Gerrit is overleden in Tienhoven op 23 januari 1994, 94 jaar.

Strandvliet van buiten

Strandvliet was een karakteristieke boerderij die, achter een open weiland, trots uit het land oprees.

Corrie Willig-van der Vaart, geboren op Strandvliet in 1937, vertelt er over²⁶:

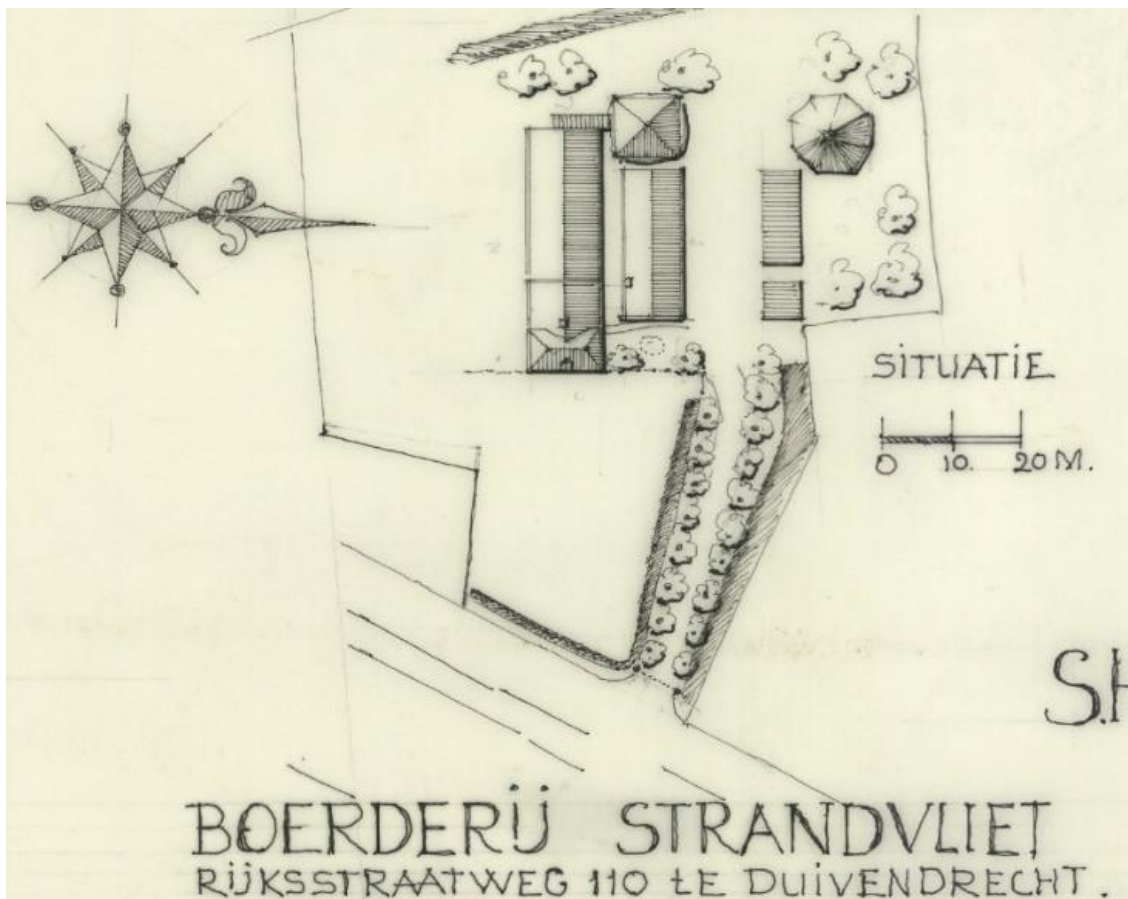
“De oprijlaan had hoge bomen en links een sloot. Langs de sloot stonden allemaal perenbomen (winterjannen) die over de sloot groeiden. Links van het grote huis lag de mestvaalt. Stonk het er? De burenen er nooit over geklaagd. Corrie vond het alleen stinken als de mest naar het land gebracht werd. Links stond het hoofdhuis, rechts daarvan het kleinere huis, het werkhuis. Tussen hoofd- en werkhuis stond een seringenboom waarvan de moeder van Corrie vaak takken afsneed voor de buurvrouwen. Die wisten de mooie seringen zo goed wisten te waarderen dat er weinig overbleef voor de familie zelf (afb. 11). Rechts van het werkhuis stonden de pinkenschuren waarin de pinken, de kalveren en een stier stonden. In een open ruimte achter de pinkenschuren werden iedere dag de schillen door de schillenboer afgeleverd. De op de tekening voorkomende 8-roeden hooiberg diende als open opslagplaats.” (zie afb. 10)

²³ Noord-Hollands Archief, Huwelijken Weesperkarspel, 1931, akte nr. 4.

²⁴ SAA, toegang 5500 inv. nr. 637, Gezinskaarten 2^e serie 1928-1938, Van der Vaart.

²⁵ SAA, toegang 5500 inv. nr. 658, Register gezinshoofden 1927 tot 1940, digitaal 2.2.8.5.1.6.

²⁶ Interview met mevrouw Willig- Van der Vaart op 17 juni 2022 te Amsterdam.

afb. 10 Situatieschets van de opstallen van boerderij Strandvliet, opgemeten 3 juni 1959.

afb. 11 De seringenboom, mei 1957. Foto, S.J. Bouma. RCE Amersfoort 171.792

Het stenen voorhuis, dat 10,80 meter breed was, stond dwars voor het achterhuis en de stallen en nam daarvan het gezicht weg.²⁷ Over de gehele breedte was er een (kaas)kelder met vier ramen met groene luiken. Daarboven waren twee slaapkamers. Het is mogelijk dat deze kamers na de bouw in 1750 een tijd lang gediend hebben als herenkamers waar de eigenaar van de boerderij zomers kon verblijven en dat het complex dus ook als hofstede functioneerde. Boven de kamers was een zolderverdieping waarin een houten uitspringend dakvenster met geprofileerde wangen, waarboven 1750 geschilderd was (afb. 13).

afb. 12 Boerderij Strandvliet, mei 1957. foto: S.J. Bouma, RCE, Amersfoort, 171.191

De strakke gevel miste verder elke versiering. De gevelverdeling, vier ramen, komt weinig voor. Meestal is er een verdeling met drie of vijf ramen, het middelste raam eventueel vervangen door een aandachttrekkende ingangspartij. Dit effect wordt bij Strandvliet enigszins bereikt door het in het midden van het dak geplaatste uitstekende dakvenster in combinatie met de vijf, onder de daklijst zichtbare, muurankers.

De strakke eenvoudige daklijst, waarachter de goot voor afvoer van het hemelwater, sluit de stenen gevel af. Het hoge dak was met zwart/grijze pannen gedekt. De eenvoudige rechte muurankers zijn te zien; één links en één rechts ter hoogte van de balklaag van de vloer van de verdieping en vijf muurankers voor de balken van de zolderverdieping. Iedere vloer werd ondersteund door acht balken die vanuit de voorgevel naar de scheidingsmuur met het achterhuis gelegd waren. Om langs de gevel aflopend regenwater af te voeren is een strook lood in de voorgevel over de gevelbreedte aangebracht ter hoogte van de opkamervloeren. Onderlangs het gebouw was de gevel ca. 1 m hoog gepleisterd.

Het uitzicht op de boerderij vanaf de Rijksstraatweg werd niet gehinderd door grote bomen. Deze stonden vooral langs de rechts gelegen oprijlaan.

²⁷ De in de tekst gebruikte maten zijn overgenomen uit getekende opmetingen van Strandvliet van ná 1959. De tekeningen zijn afkomstig van het Gemeentelijk Bureau Monumentenzorg (nu Monumentenzorg en Archeologie) van de gemeente Amsterdam. De heer P. Nieuwenhuizen van Bureau Monumentenzorg liet 15 april 2022 via e-mail weten dat onbekend is wie de tekeningen wanneer gemaakt heeft en dat er geen dossier over Strandvliet aanwezig is.

Gebruikt zijn kopieën aanwezig in de collectie van de Historische Vereniging Wolfgerus van Aemstel.

“Ooggetuigen vertellen nog van het fraaie interieur, de prachtige kaaskelder, het eikenhout in de stallen...”²⁸

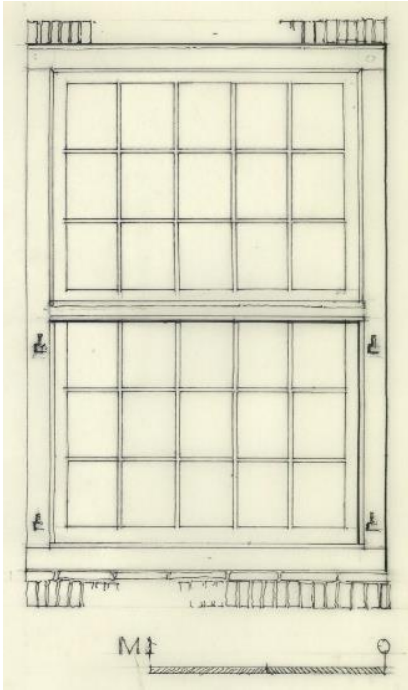

afb. 13 Dakvenster detail afb. 1.

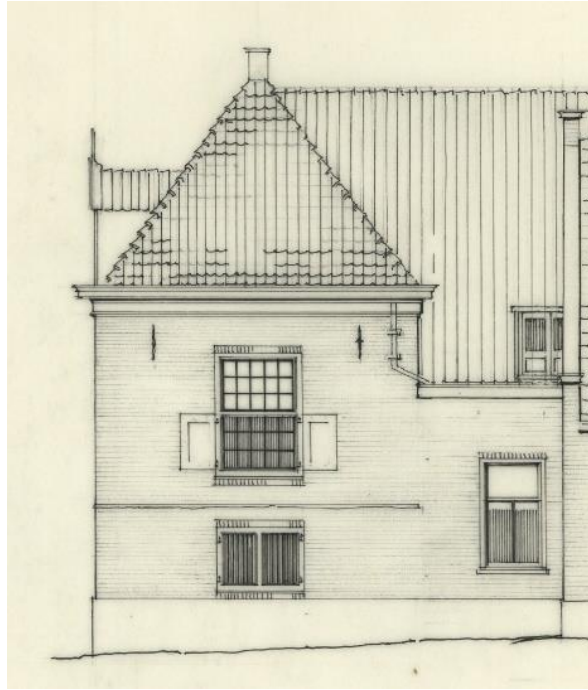
Ieder raamkozijn van ca. 2 m hoog, bevatte in de onderste helft een naar binnen liggend schuifraam waarvoor oorspronkelijk luiken waren aangebracht (zie tekening afb. 14).²⁹ Sinds de bouw in 1750 schijnen de ramen in de voorgevel niet te zijn veranderd. De ramen van het achterhuis zijn in de negentiende of begin twintigste eeuw wel gemoderniseerd tot T-ramen met luiken; een dwars gelegen vast bovenraam en daaronder twee openslaande ramen (zie tekening afb. 15).

²⁸ Jo Blom, Duivendrecht destijds... een buurtschap vol boerderijen, in *Speuren en Ontdekken*, jrg. 6 nr. 1 maart 1990.

²⁹ Tekeningen afkomstig van Rijksdienst Cultureel Erfgoed Amersfoort: SHBO 0356001 pl. grond, kelder, gevels, drsn (doorsnede), 1:100 situatie 1:1000 “Strandvliet” Anno 1750 Eig./Bew. G. van der Vaart. Getekend november 1973 naar opmeting van R. Royaards-ten Holt d.d. 3 juni 1959.

afb. 14 Schuifraam.

afb. 15 Noordgevel met rechts het T-raam.

In 1959 zijn vanwege een verbouwing de twee ramen aan de noordzijde vervangen door een toegangsdeur en een in 18^e eeuwse stijl aangepast schuifraam (zie afb. 16).

afb. 16 Noordgevel. Datum onbekend (1974?)

Strandvliet van binnen

Het hoofdgebouw met achterhuis en de stal had een lengte van ca. 40 meter. De stal nam daarvan ca. 27,5 meter.

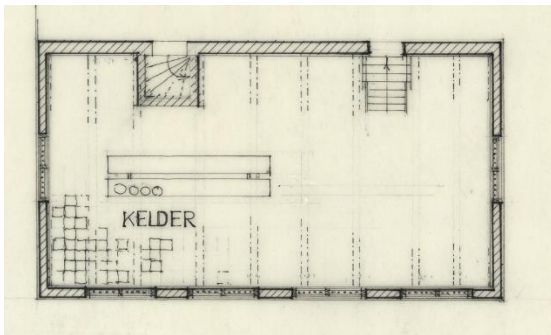
Woonhuis, voor – en achterhuis

Corrie vertelt over de indeling van het huis vóór de interne verbouwing in 1959 het volgende: “Het grote huis was het Woonhuis met Voor- en Achterhuis. De gevel was van roodbruine steen, de dakpannen grijs/zwart. De luiken waren groen. De toegangsdeur in het portaal tussen woonhuis en werkhuis was groen.

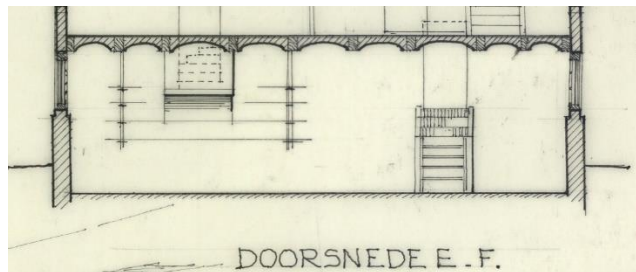
In het voorhuis van het grote huis was een kelder met daarboven twee slaapkamers (op de tekening: opkamer en slaapkamer): de ‘opkamer’ - met een bedstede - voor mijn ouders en de ‘slaapkamer’ voor oom Dirk Verwoerd. Na zijn overlijden (ca. 1955) werd het mijn slaapkamer. (zie afb. 21) De ouderwetse recht naar beneden hangende gordijnen/zonweringen werden toen vervangen door moderne vitrage en overgordijnen.

Daarboven lag een zolder waar de was werd gedroogd. Er was geen dakbeschot, je keek recht tegen de pannen aan.”

De kaaskelder

afb. 17 Plattegrond kelder.

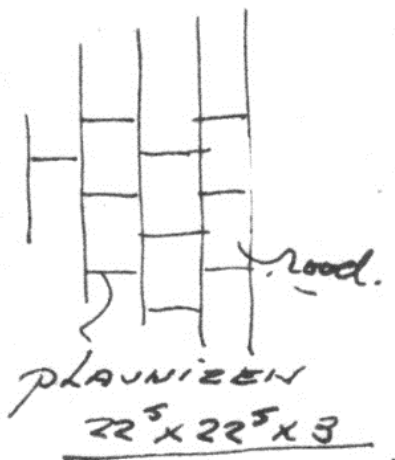

afb. 18 Lengte doorsnede kelder.

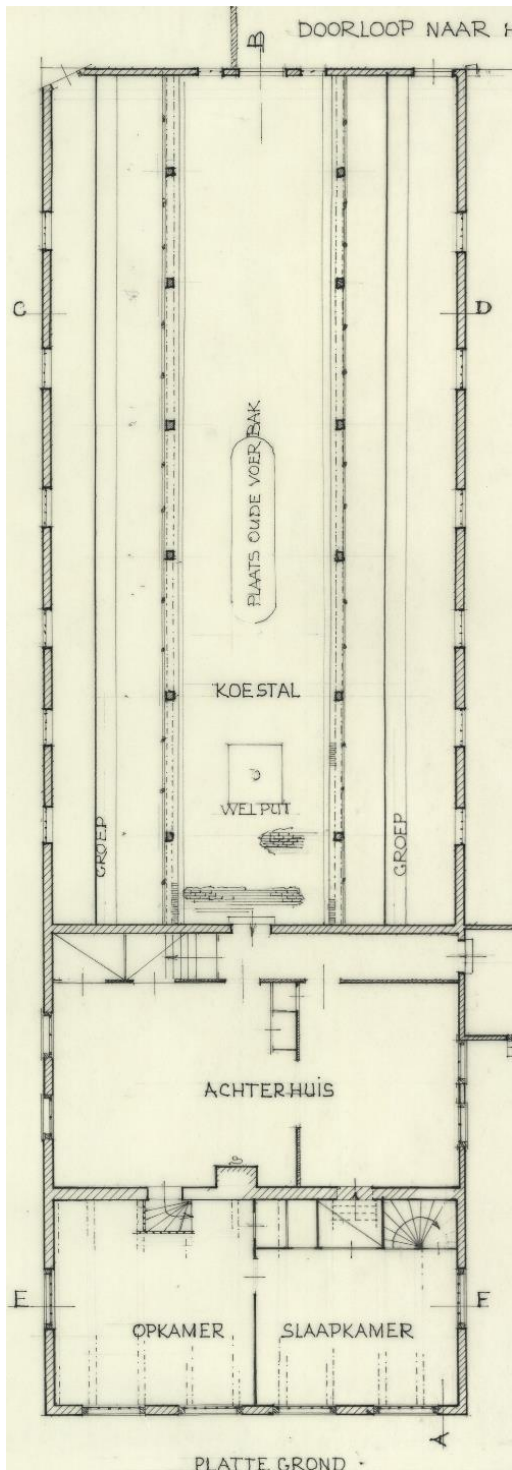
Corrie:

“De oorspronkelijke kaaskelder in het grote huis werd gebruikt voor opslag van aardappelen en de peren (van de bomen langs de sloot/oprijlaan). Er hingen planken vanaf de zoldering, waarop de kazen die voor eigen gebruik gekocht werden, regelmatig werden gekeerd.” (zie afbeeldingen 18 en 20)

Op de vloer lagen vierkante rode plavuizen van 22,5 x 22,5 cm. Of ze geglazuurd waren is niet bekend.

afb. 19 Detail van een tekening van de keldervloer, ná 1959.

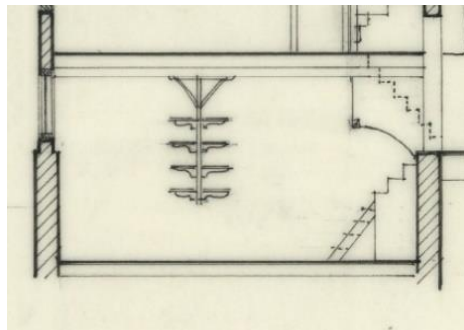
afb. 21 Plattegrond hoofdgebouw met voor- en achterhuis en stal.

De koestal

De langgerekte vorm van dit gedeelte van de boerderij gaat terug op het Saksische type, het hallehuis. Doordat het hooi buiten het gebouw in de hooiberg werd geborgen, kon de stal lang en smal blijven. Volgens de tekening was over de hele stal een zoldervloer aangebracht. Aansluitend aan het achterhuis was de koestal gebouwd met aan het eind een overdekte doorloop naar de hooiberg.

Corrie:

In de negentiende eeuw werden ook vaak grijze of zwarte hardgebakken plavuizen gebruikt. Heel kostbaar en dus chique waren witte marmeren platen. De kelder kon vanuit het achterhuis bereikt worden via een trap die gedeeltelijk van steen en hout gemaakt was (zie rechts op afb. 20 en 21). Licht kwam binnen via de vier ramen in de voorgevel en via één raam aan iedere zijkant. Tussen de balken van de zoldering waren kleine gebogen gewelven, troggewelven (zie afb. 18). De planken waar kazen konden rijpen en gekeerd worden, hingen aan de zolder in het midden van de kelderruimte.

afb. 20 Dwarsdoorsnede kelder met hangende planken.

Het achterhuis

Corrie:

“In het lager gelegen achterhuis was rechts een kamer die zomerhuis werd genoemd en links een grotere kamer, het winterhuis (in de zomer de mooie kamer) met daartussen schuifdeuren. In die grote kamer woonde men 's winters met de schuifdeuren dicht. (zie afb. 21) Dit winterhuis kon verwarmd worden. Er stond een vrijstaande vierkante hoge kachel in het achterhuis (winterhuis) die met een horizontale pijp met de schoorsteen verbonden was. Er werden eierkolen en briketten in gestookt. Er waren twee bedsteden. Boven dit achterhuis was een zolder waar Lammert sliep tot hij in 1959 trouwde.”

“Achter zomer- en winterhuis was de koeienstal, waar de koeien links en rechts bij de muren stonden met in het midden van voor naar achter het werkgedeelte. In het midden stond een bak voor water en om het voer klaar te maken. In een van de hoeken stond een waterpomp. De koestal had een vloer van gele steentjes.”

afb. 22 Zijgevel met links de stal, midden het achterhuis en rechts het voorhuis. Datum onbekend (1974?).

Voor in de stal was een welput (grondwater). In het midden van de stal had oorspronkelijk een voerbak gestaan die in 1953 al niet meer aanwezig was. De koeien stonden aan beide zijden van de voergang in rijen van max. 19 met de kop naar de in het midden geplaatste voerbak. De mest viel achter de koeien in de groep en kon naar het einde van de stal geschoven worden. In de achtergevel waren drie deuren. In het midden een deur met aan beide kanten een raam. Links achterin was een deur schuin op de hoek geplaatst waardoor de mest naar buiten gebracht kon worden. Oorspronkelijk zal dat ook aan de rechterkant het geval zijn geweest (zie afb. 21 en 27).

De middelste en de rechterdeur kwamen uit in de overdekte doorloop naar de hooiberg. Het rechter raampje naast de middelste deur ontving dus geen direct buitenlicht meer. De stal kreeg verder licht door zijraampjes. De zolder had maar een paar kleine raampjes die misschien geopend konden worden voor luchtverversing.

Corrie:

“We hadden 45 koeien, vaarzen en pinken. Als ze voor het eerst de stal uitkwamen in het voorjaar, moesten ze uitspringen op het land aan de overkant van de Rijksstraatweg achter Fakkeldij. Ze werden naar de overkant gebracht door een begeleider met aan iedere hand één koe. Dat was een indrukwekkend avontuur. Uitgesprongen, werden ze dan langs de Rijksstraatweg achter de huizen langs en langs de sloot achter Strandvliet onder een tunneltje door geleid en bij een tweede tunneltje over een onbewaakte overgang van het goederenspoor,

naar het land in de Duivendrechtse polder gebracht. Mijn vader Gerrit huurde daar land van een familie Albers die aan de Rijksstraatweg in Duivendrecht woonde. Volgens mij ging de melk naar de Melkcentrale CMC in Amsterdam. In het werkhuis was in de werkkeuken rechts een koelbak waar de melkbussen werden koelhouden.

Toen het land na een overlijden van een lid van de familie Albers verkocht zou worden, wachtte Gerrit een poosje uit piëteit. Hij wilde het heel graag kopen maar de notaris bleek het inmiddels zelf gekocht te hebben. Toen Albers hoorde van Gerrit dat hij het na jarenlange pacht graag had willen kopen, zat hij daar wel mee.

Verder hadden we nog zo'n 20 schapen die altijd buiten liepen, o.a. op het weijtje vóór de boerderij.

Mijn vader was het hoofd van het bedrijf en een heel harde werker.

afb. 23 Gerrit van der Vaart aan het werk.

afb. 25 Het paard wordt in – of uitgespannen, mei 1957.
Detail van afb. 11.

afb. 24 Werk aan de mesthoop. Detail van afb. 1 foto.

In de oorlog verkocht hij een liter melk per langskomende klant steeds voor fl. 0,25. Mijn moeder maakte in de oorlog boter en kaas voor eigen gebruik. Alleen voor de herfst- en voorjaars schoonmaak kwam er een hulp, mevrouw A. Koster. De was werd gedroogd op de zolder in het grote huis.”

Enkele oude foto's

afb. 26 Strandvliet. Waarschijnlijk vóór 1940. Fotograaf onbekend

afb. 27 Achterzijde Strandvliet.
Waarschijnlijk vóór 1940. foto: L. de Jong, Rijksweg 116.

afb. 28 Zijkant werkhuis Strandvliet, hooiberg en achterzijde stal. Waarschijnlijk vóór 1940. foto: L. de Jong, Rijksweg 116.

afb. 29 De hooiberg van boerderij Strandvliet met links een gedeelte van de rooms-katholieke kerk.
foto: Jacob Olie, oktober 1893. collectie Stadsarchief Amsterdam 10019A001398

Enkele (jeugd)herinneringen van Corrie aangevuld met andere gegevens:

- Vóór WOII woonden Gerrit van der Vaart en Cornelia van der Woerd in de boerderij samen met zijn broer Jan van der Vaart (geb. 1896) en een oom Evert Kool (geb. 1864). Evert Kool maakte al deel uit van het gezin van Lammert van der Vaart (geb. 1858) en Marretje Kool (geb. 1860) toen die in 1906 op de boerderij kwamen wonen. Evert Kool had veel Russische effecten die na de revolutie in 1918 ongeldig werden verklaard. Ze werden bewaard in een grote doos. Corrie herinnerde zich dat nog, het was de doos met 'de Russen van oom Evert'. Hij was ongehuwd. Evert Kool ging kort vóór 1940 in de Dorpsstraat van Ouderkerk, in het Nederlands-hervormd ouden-van-dagen-huis Nieuw Wittenburg, wonen. Hij overleed daar, 82 jaar, op 20 december 1946.³⁰
Evert Kool was geboren 6 maart 1864 in Nieuwer Amstel. Hij werd 15 maart 1884 gekeurd voor militaire dienst. Zijn beroep was landbouwer. Hij was 1 m en 48,2 cm en werd te klein voor de dienst bevonden. Hij had bruine ogen en blond haar en wenkbrauwen, zijn aangezicht was ovaal, zijn voorhoofd, neus en mond waren 'gewoon', zijn kin was rond.³¹
- In huis, opgenomen als gezinslid, woonde ook, zoals hierboven al vermeld, de broer van Gerrit, Jan. Hij was ongehuwd. Als hij uit wilde gaan dan kreeg hij van Gerrits vrouw, Corrie's moeder, zijn schoonzuster, een portemonnee met geld erin. Jan overleed op 6 november 1953 en werd begraven op Karssenhof in Ouderkerk aan de Amstel.³² Na zijn overlijden komt H. de Bruijn op de boerderij werken. De Bruijn was een zwager van Gerrit, echtgenoot van een zus van moeder Cornelia. Hij bleef ca. 10 jaar.

³⁰ Noord-Hollands Archief, BS Overlijden 23 december 1946 aktenr. 64.
www.openarch.nl

³¹ Noord-Hollands Archief, Militieregisters 1884 aktenr. 87.

³² online begraafplaatsen

- Er woonde nog een oom, Dirk Verwoerd, een broer van moeder Cornelia. Hij was knecht op de boerderij maar werd erg ziek en was lang bedlegerig (pleuritis).³³ Hij lag in de slaapkamer rechtsboven de kelder. Hij overleed ca. 1955. Daarna werd zijn kamer de slaapkamer van Corrie.
- “Toen ik klein was speelde ik zonder angst op de spoordijk.” Corrie kan zich nog herinneren dat WOII uitbrak. Ze was buiten aan het spelen (drie jaar oud) en er werd gebombardeerd bij de Zuidergasfabriek aan de Amstel. Zij werd bang van het geluid en was naar binnen gegaan.
- “Ik had later vriendinnen, dochters van de familie Wolffenbittel en Enthoven die vlakbij woonden. Mijn broer en ik gingen naar de christelijke lagere school in Duivendrecht.”

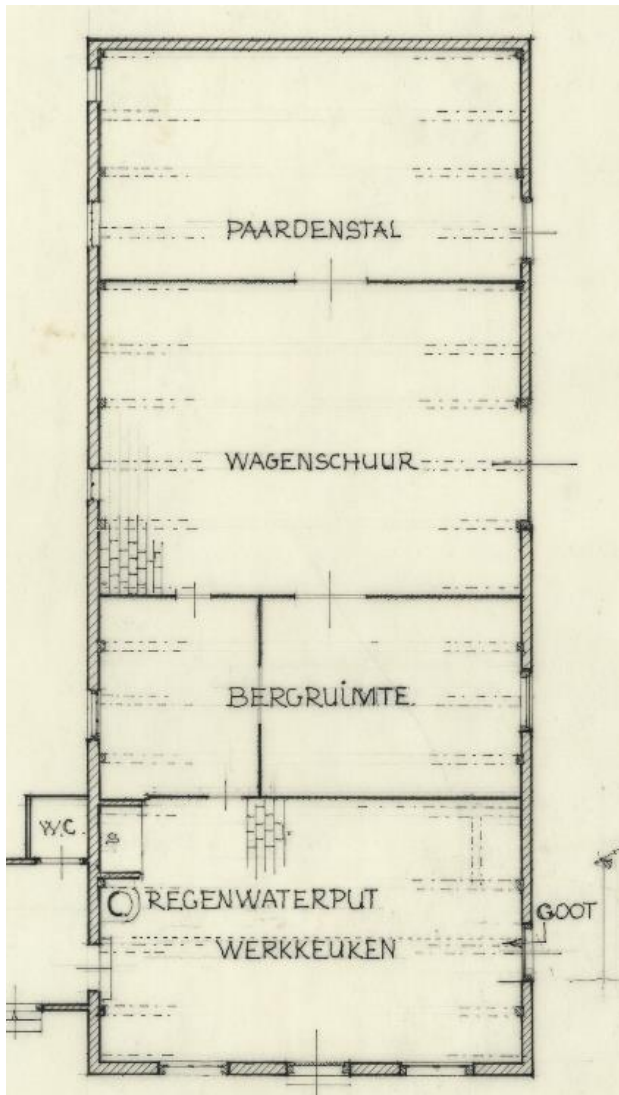
afb. 30 Lammert en Corrie bij de pinkenshuur, ca. 1957.

Het Werkhuis

Corrie:

“Het rechtsgelegen kleinere huis noemden wij het werkhuis. De voorgevel was van bruinrode steen, de dakpannen rood/oranje. De voordeur was groen, evenals de luiken. Er woonde niemand. Wel werd er gekookt in de voorste ruimte, de werkkeuken, waar ook een aanrecht was. Eerst gebruikten we putwater dat met een pomp opgepompt werd. Toen dat niet meer goed bleek te zijn haalden we bussen water bij Fakkeldij. Waterleiding kwam er kort voordat Lammert in 1959 ging trouwen. Elektriciteit was er al, behalve in de oorlog toen we licht met een accu maakten. Rechts bij de voorgevel was een koelbak waar de melkbussen werden koelhouden. Links was een pomp en midden achter was een waterfornuis. Ieder week moest ik op zaterdag daar de vloer van gele steentjes schrobben. Daarachter lag een bergruimte

³³ Pleuritis: een ontsteking van het longvlies (pleura) of borstvlies met of zonder vochtophoping. Zie <https://www.longfonds.nl/longziekten/pleuritis/>

In de ruimten daar weer achter stonden een tilbury en een dresseerwagen op een vloer van gele steentjes en in de achterste ruimte 1 of 2 paarden afhankelijk van het jaargetijde - tijdens de hooitijd huurden we een paard extra van een bouwboer. In de hoek was een ruimte voor de stier. De zolder diende als hooiberging.” (afb. 31)

Het hoofdgebouw en het werkhuis waren met elkaar verbonden door een overdekte doorloop waarin de groene toegangsdeur naar de boerderij zat.

Het had daarmee het karakter van een Frankisch boerenhuistype. De meeste ramen waren aan de kant van het hoofdgebouw, de deuren aan de andere kant. De wc was achter de doorloop tegen de muur van het zomerhuis aangebouwd (afb. 31). De hooiberg stond kort achter het werkhuis en was ongeveer even breed als het werkhuishuis. De hooiberg had een windwijzer (afb. 32).

afb. 31 Werkhuis

afb. 32 Detail van afb. 1. Voorgevel van het werkhuis.

afb. 33 Zijgevel van het werkhuis, waarachter de hooiberg.

De voorgevel van het werkhuis, rechts van het stenen hoofdhuis gelegen, had een traditionele puntgevel. In het midden een paneeldeur met bovenlicht en aan iedere kant een schuifraam voorzien van luiken. De weinig uitspringende ontlastingsbogen boven de ramen hadden geblokt gemetselde stenen opvullingen in de blindbogen (zie afb. 34).

afb. 34 De ontlastingsbogen en de opvullingen in de blindbogen.

De muurankers waren evenals in het winterhuis eenvoudig recht. De zolderverdieping had één vierkant raam, eveneens met een ontlastingsboog.

Brand

Op 3 september 1910 brak er brand uit in het werkhuis.³⁴ Herbouw volgde in 1911. Of bij de brand de gevel gespaard werd is niet bekend. Corrie:

“Het verhaal gaat dat de pastoor van de Urbanuskerk de familie ervoor behoedde dat zij uit het grote huis de kasten door de ramen naar buiten zouden gooien uit angst dat de brand over zou slaan. De kasten konden immers toch uit elkaar gehaald worden! De brand sloeg gelukkig niet over.” In hoeverre het werkhuis geheel in de as werd gelegd kon Corrie niet vertellen.

In 1750 en in 1790 is slechts sprake van een huizing en een schuur. Waarschijnlijk heeft die schuur dan nog geen stenen voorgevel. Onbekend is óf en wanneer de gevel van het werkhuis in de negentiende eeuw versteend is of wanneer het werkhuis gebouwd is. De op de foto's voorkomende gevel heeft door de ontlastingsbogen boven deur en ramen een traditioneel 17^e eeuwse uiterlijk. In hoeverre dit het resultaat is van de herbouw in 1911 is niet duidelijk. Op een tekening van de voorgevel van ná 1959 staat de aantekening “voorgevel zijgebouw in deze eeuw vernieuwd na brand”. Maar ook dit maakt het niet duidelijker. ‘Vernieuwd na brand’ kan zowel slaan op ‘voorgevel’ als op ‘zijgebouw’. De weinige details van de foto uit ca. 1906 (afb. 7) lijken niet af te wijken van die welke we op foto's van ná 1911 kunnen herkennen.

De verbouwing van 1959 en daarna

³⁴ SAA, toegang 5500, inv. nr. 696 scan 62. Info 18 juli 2022 ontvangen van Frans Zwerver.

SAA, toegang 5500, dig. 2.1.2.1.115 scan 498. Brandmeester C. Schipperijn laat B en W van Ouder-Amstel op 12 oktober 1910 weten, dat de brandweer van Duivendrecht bij de brand bij L. van der Vaart geassisteerd is door W. Pietersen en P. Pietersen vanaf zaterdag 3 september 19.00 uur tot zondag namiddag 6 uur. Voor de 24 uur dienstdad krijgen zij 25 cent per uur onder aftrek van een uur schaftpauze. T. Burghout heeft 17 uur geassisteerd voor 25 cent per uur onder aftrek van een half uur schafttijd.

afb. 35 Foto van dia van B.P. Hesp, 1968. via R. Veldhuijzen van Zanten.

afb. 36 Foto van dia van B.P. Hesp, 1968. via R. Veldhuijzen van Zanten.

De broer van Corrie, Lammert, trouwde 21 oktober 1959 in Nigtevegt. In de zomer van 1959 werd de boerderij verbouwd en geschikt gemaakt voor bewoning door twee gezinnen: dat van vader Gerrit, zijn vrouw Cornelia en hun dochter Corrie en dat van zoon Lammert en zijn

vrouw. De opkamer werd de slaapkamer van de ouders van Corrie, de ernaast gelegen kamer bleef de slaapkamer van Corrie.

In het gangetje dat erachter liep kwam een trapje naar een nieuwe entree. In de slaapkamer verdween de doorgang/trap naar het achterhuis. Op die plaats kwam een stookplaats met schoorsteen. Er werd een aparte ingang gemaakt in de rechter buitenmuur waar een raam verdween en ongeveer op die plaats een toegangsdeur werd gemaakt (afb. 16). Voor het portaal werd een gedeelte van het oorspronkelijke zomerhuis/kamer afgenomen.

Broer Lammert en zijn vrouw kregen de twee kamers in het achterhuis (zomerhuis en winterhuis) als woongedeelte ter beschikking.

Corrie trouwde in 1962 in de Kleine Kerk in Duivendrecht en verliet de boerderij.

Rijksmonument

Het hoofdgebouw werd belangrijk genoeg gevonden om in 1921 - als enige boerderij in Duivendrecht - te worden opgenomen in de *Voorlopige lijst van monumenten van geschiedenis en kunst* in de categorie: Boerenwoningen in Duivendrecht.³⁵

Deze status mocht niet baten. Strandvliet werd afgebroken in mei 1974³⁶ voor de aanleg van de metro Centraal Station - Gaasperplas, de verlegging van de spoorbaan Amsterdam - Utrecht en de aanleg van station Duivendrecht.

afb. 37 Strandvliet kort vóór de sloop in mei 1974. Detail van een luchtfoto d.d. 5 april 1974. V.l.n.r. de evenzijde van de Rijksstraatweg met linksboven Strandvliet, Rijksstraatweg 110. Stadsarchief Amsterdam 010009015822

³⁵ Te lezen via https://www.dbnl.org/tekst/_voo016voor05_01/_voo016voor05_01_0081.php

De zeventiende-eeuwse boerderij Weltevreden aan de Rijksstraatweg bij de Duivendrechtse brug was al vóór 1933 afgebroken. Zie voor de geschiedenis van Weltevreden: Ruud P. Siekerman en Frans Zwerver, Boerderij Weltevreden in Duivendrecht in 1925 onder de slopershamer, de zeventiende eeuw verdwijnt uit Duivendrecht, in *Speuren en Ontdekken*, jrg. 35, nr. 124 december 2019, pag. 106-113.

³⁶ Hoewel meestal als sloopdatum 1972 wordt genoemd, wordt in 'kopieën van de woningregisters 1939-1989' en in kopieën 'vervallen woningregisters 1931-1989' de datum 29 mei 1974 als sloopdatum genoemd. Deze informatie werd ontvangen van mevrouw M. Sandifort-Hendriksen, archiefmedewerker DUO+, standplaats Ouder-Amstel, e-mail 27 december 2017.

Afbraak na 5 april 1974 wordt bevestigd door een luchtfoto van de boerderij gemaakt op 5 april 1974 (zie afb. 37), SAA 010009015822 uit archief van de Dienst Ruimtelijke Ordening SAA toegang 10009 inv. nr. 15822. Daarbij bevat de collectie afbeeldingen van het Stadsarchief de luchtfoto's nr. 010009016261 en nr. B00000034551 uit het archief van de Dienst Ruimtelijke Ordening SAA toegang 10009 en 10009B. Deze foto's, waarop alleen nog enig muurwerk en resten van de fundering van Strandvliet te zien zijn, zijn gemaakt op 28 mei 1974.

Literatuur:

S.J. van der Molen, *Kijk op boerderijen*, Amsterdam/Brussel, 1979, pag. 43-47.

Ronald Stenvert (redactie), Gabri van Tussenbroek, *Inleiding in de bouwhistorie*, Utrecht, 2007, afb. pag. 146.

Ir. P.J. 't Hooft b.i., *Nederlandsche Boerderijen*, Amsterdam 1945, tekening pag. 56.

Herkomst afbeeldingen:

Afb. 1, 11, 12, 33: Rijksdienst Cultureel Erfgoed - RCE – Amersfoort.

Afb. 2: collectie auteur.

Afb. 3: Noord-Hollands Archief.

Afb. 4: collectie mevrouw H.J. Mul, Ouderkerk aan de Amstel.

Afb. 5, 6, 8, 9: www.delpher.nl

Afb. 7, 23, 26, 27, 28: Particuliere collectie.

Afb. 10, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 31, 34: Rijksdienst Cultureel Erfgoed Amersfoort: Details van SHBO 0356001 plattegrond, kelder, gevels, doorsnede, 1:100 situatie 1:1000 “Strandvliet” Anno 1750 Eig./Bew. G. van der Vaart. Getekend november 1973 naar opmeting van R. Royaards-ten Holt d.d. 3 juni 1959.

Afb. 16, 22: RCE Amersfoort via Wikimedia Commons.

Afb. 19: via Museum Amstelland F35-057, herkomst Stadsarchief Amsterdam.

Afb. 29, 37: Stadsarchief Amsterdam.

Afb. 30: Historische Kring Driemond 10053_A15s08_DU011.

Afb. 35, 36: R. Veldhuyzen van Zanten, Duivendrecht. Zie www.rvvz.demon.nl.